

ОБЛІК ОПРИБУТКУВАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

(Представлено к.е.н., доц. Гайдучок Т.С.)

У статті визначено економічну сутність основних засобів у діяльності бюджетних установ; зазначено складові основних засобів згідно діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ. Досліджено послідовність господарських операцій при оприбуткуванні основних засобів у бюджетній установі.

У процесі дослідження застосовано наукові методи, що ґрунтуються на системному аналізі економічних явищ та процесів, нормативна база (державна та галузева на рівні бюджетної установи), методичний інструментарій аналітичних дисциплін, праці вчених з обліку необоротних активів.

Ключові слова: основні засоби, облік, рахунок, субрахунок, господарська операція, кореспонденція рахунків.

Постановка проблеми. В сучасних умовах становлення та розвитку економіки України бюджетні установи виступають як частина єдиного народногосподарського комплексу. Для задоволення потреб соціально-культурної сфери і наукового прогресу держава щорічно виділяє з бюджету величезні фінансові ресурси, витрачає значні обсяги матеріальних цінностей. Важливо, щоб ці ресурси та цінності використовувались на місцях за призначенням та з максимальним ефектом.

Облік в бюджетних організаціях призначений насамперед забезпечити збереження державного майна України. За допомогою обліку здійснюється безпосередній контроль за процесом виконання бюджету, ефективним і економним використанням бюджетних коштів. Серед напрямків бюджетного обліку чималу роль відіграє облік основних засобів. Основні засоби для бюджетної установи є фундаментом для безперервного виконання основних функцій і завдань. В зв'язку з цим актуальними стають дослідження та удосконалення теоретичних, методичних і організаційних аспектів обліку, контролю та аналізу ефективності використання основних засобів бюджетних установ.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання розвитку бюджетного обліку та обліку основних засобів бюджетних установ є актуальним і завжди привертало до себе увагу багатьох науковців, серед них слід виділити роботи провідних фахівців-обліковців: П.Й. Атамаса, Ф.Ф. Бутинця, Т.І. Єфіменко, Л.М. Кіндрацької, В.М. Матвєєвої, К.В. Павлюк, С.В. Свірко, та інших [3].

Метою статті є науково-практичне дослідження обліку оприбуткування основних засобів в бюджетній установі.

Викладення основного матеріалу. Діяльність будь-якого підприємства розпочинається з формування матеріально-технічної бази, а саме основних засобів, відсутність яких унеможливило б повноцінне функціонування та ведення господарської діяльності підприємства. Саме обсяг акумульованих основних засобів

дає підстави оцінювати розмір підприємства, його можливості та перспективи розвитку [3].

Економічна природа основних засобів визначається тими конкретними умовами, в яких вони вироблені, придбані, отримані по лізингу, безоплатно або орендовані і в яких їх експлуатують. Економічною в них вважається втілена праця і визнані споживчі якості, тобто здатність бути використаними [2]. Що стосується економічної суті «основні засоби», то необхідно уточнити наступне: у натуральному вигляді їх можна використовувати більше одного року, або одного операційного циклу; схильність до зношування, яка виявляється у поступовій втраті можливої подальшої експлуатації у зв'язку зі старінням, закінченням резерву потужності (матеріальне зношування) або з втратою доцільності паралельної експлуатації у зв'язку з виникненням основних засобів, що мають якісніші характеристики (моральне зношування); специфічний характер крутообігу та відшкодування вартості через механізм поступової амортизації з віднесенням амортизаційних відрахувань на поточні витрати підприємства, і відповідно вартість продукції (робіт, послуг) [2].

Існує широка база трактувань та визначень поняття «основні засоби». Відповідно до П(С)БО в держсекторі 121, основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року [1].

Для групування облікової інформації в державних установах розробляється робочий план рахунків на підставі «Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ». Робочий план рахунків формується шляхом поступового розкладання, деталізації рахунків вищого порядку на рахунки нижчого порядку. Для оприбуткування основних засобів в бюджетних установах «Планом рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ» передбачено рахунок 10 «Основні засоби», який призначений для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух основних засобів.

Рахунок 10 «Основні засоби» поділяється на такі субрахунки: 101 «Земельні ділянки»; 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»; 103 «Будинки та споруди»; 104 «Машини та обладнання»; 105 «Транспортні засоби»; 106 «Інструменти, прилади та інвентар»; 107 «Робочі і продуктивні тварини»; 108 «Багаторічні насадження»; 109 «Інші основні засоби» [3].

По дебету рахунка 10 «Основні засоби» відображаються: надходження основних засобів (придбаних, створених, безоплатно отриманих), зарахованих на баланс установи; сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів.

По кредиту рахунка 10 «Основні засоби» відображаються: вибуття основних засобів внаслідок реалізації, ліквідації, безоплатної передачі іншим установам, сума уцінки вартості основних засобів.

Процес обробки облікової інформації з наявності та руху основних засобів державних установ продовжується її систематизацією в облікових регістрах і завершується відображенням у кварталній та річній звітності.

Господарські операції з руху основних засобів знаходять повне та своєчасне відображення у бухгалтерському обліку державної установи. Порядок відображення операцій з оприбуткування основних засобів у досліджуваній державній установі проілюстровано у наступному прикладі.

У квітні 2016 року здійснено такі операції:

- перераховано кошти постачальнику (за рахунок коштів загального фонду) в сумі 12400,60 грн;
- отримано обладнання вартістю 12400,60 грн.(у тому числі ПДВ 2066,10);
- оплачено послуги за транспортування основного засобу (за рахунок коштів загального фонду) в сумі 120,00 грн.
- установа не є платником ПДВ.

На синтетичних рахунках ці операції будуть відображені такими записами (таблиця):

Порядок відображення операцій з придбання основних засобів у досліджуваній бюджетній установі за квітень 2016 року

№ з/р	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Здійснено оплату постачальнику	675 «Розрахунки з іншими кредиторами»	321 «Ресстраційні рахунки»	12400,60
2	Отримано обладнання	104 «Машини та обладнання»	675 «Розрахунки з іншими кредиторами»	10334,00
		801 «Видатки з державного бюджету на утримання установи та інші заходи»	401 «Фонд у необоротних активах за їх видами»	10334,00
3	Списано копійки на видатки бюджетної установи	801 «Видатки з державного бюджету на утримання установи та інші заходи»	675 «Розрахунки з іншими кредиторами»	0,50
4	Віднесено на видатки установи суму ПДВ	801 «Видатки з державного бюджету на утримання установи та інші заходи»	675 «Розрахунки з іншими кредиторами»	2066,10
5	Оплачено послуги з транспортування основного засобу	675 «Розрахунки з іншими кредиторами»	321 «Ресстраційні рахунки»	120,00
6	Списано на видатки установи вартість послуг з транспортування	801 «Видатки з державного бюджету на утримання установи та інші заходи»	675 «Розрахунки з іншими кредиторами»	120,00

Надходження основних засобів до досліджуваної державної установи відбувається також шляхом безоплатної передачі від розпорядника бюджетних коштів вищого рівня. Державна установа отримує витяг з наказу про передачу на безоплатній основі основних засобів, наряд на отримання матеріальних цінностей, накладні, супровідну технічну документацію. Бухгалтер виписує доручення на отримання цінностей за накладною. Комісія з прийому основних засобів ретельно перевіряє технічний стан отриманого обладнання про що складає відповідний акт форми ОЗ-1 у двох екземплярах. Акт підписується начальником технічного складу, комісією та затверджується начальником установи. Один екземпляр документів (наряд, накладна, акт приймання) передається в бухгалтерію для оприбуткування матеріальних цінностей, а другий – відправляється до інстанцій вищого рівня з підписами осіб, відповідальних за прийом основних засобів. Бухгалтер відкриває інвентарну картку на підставі прибуткових документів та здійснює відповідні записи на рахунках синтетичного обліку.

Висновки. Згідно діючого законодавства з бухгалтерського обліку, господарські операції руху основних засобів бюджетних установ повинні повністю відображатися на рахунках аналітичного та синтетичного обліку, так як це забезпечує всебічний аналіз та дієвий контроль стану справ установ.

Список використаної літератури:

1. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 12 жовтня 2010 року № 1202 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>
2. Матвеева В. Ю. Актуальні питання щодо оприбуткування необоротних активів / В. Ю. Матвеева// Бюджетна бухгалтерія. – 2013. – № 48– С.4-12.
3. Сльозко Т.М. Організація обліку: навч. посіб. / Т.М. Сльозко – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

References:

1. The Ministry of Finance of Ukraine (2010), Pro zatverdzhennia natsionalnykh polozhen (standartiv) buhalterskoho obliku v derzhavnomu sektori [About the affirmation of the national regulations (standarts) of the accounting of the state sector], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10> (Accessed 12th October 2010).
2. Matveiva V.Yu. (2013), Aktualni pytannia shchodo oprybutkuvannia neoborotnykh aktiviv [Biudzhetna bukhalteriia]
3. Slozko T.M. (2008), Orhanizatsiia obliku, Kyiv, Ukraine, 224 p.

МЕЛЬНИК Анастасія Григорівна – магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- рух основних засобів в бюджетних установах